Naar één Omgevingsvisie voor Nederweert

Inleiding

Het in kaart brengen, behouden en versterken van de ruimtelijke kwaliteit van het gehele grondgebied van Nederweert is een belangrijke stap in het waarborgen van een toekomstbestendige leefomgeving. In een tijd waarin we worden geconfronteerd met grote uitdagingen die om ruimte vragen, moet de ruimtelijke ordening niet alleen op de fysieke infrastructuur gericht zijn. Kortom een integrale benadering is belangrijk die sociaal-maatschappelijk wordt geaccepteerd.

Landelijke, provinciale en gemeentelijke opgaven en ontwikkelingen vragen ruimte. Voorbeelden van de onuitputtelijke lijst aan opgaven zijn: klimaat, (positieve) gezondheid, sociale samenhang, duurzame energie, biodiversiteit, woningbouw, mobiliteit, Kaderrichtlijn Water en de bossenstrategie, enz. Nederweert heeft ruimte om deze opgaven te laten landen, maar de vraag naar de beschikbare ruimte is groter dan de beschikbaarheid ervan (=M2 vs. Euro's). Daarom is het noodzakelijk om opgaven te combineren (lees: doelstapeling), ook in Nederweert. Het is belangrijk in beeld te brengen welke opgaven de komende tijd op ons afkomen en daarop te anticiperen. Deze opgaven vragen om een integrale benadering waarbij ruimtelijke, functionele en sociaal-maatschappelijke aspecten worden afgewogen om tot een toekomstbestendige inrichting van Nederweert te komen.

Het Inspiratiekader Vitaal Buitengebied geeft al een eerste antwoord op dit complexe vraagstuk en verdient een verdiepingsslag voor geheel Nederweert. Nederweert heeft een strategische aanpak nodig, waarin ruimtelijke kwaliteit en sociaal-maatschappelijke aspecten hand in hand gaan. Met als doel een omgeving te scheppen waar de huidige en toekomstige generaties prettig en gezond kunnen leven.

Ambitie

De ruimtelijke en sociale kwaliteit van het gehele grondgebied van Nederweert in kaart brengen, behouden wat goed is en versterken daar waar nodig. En het laten landen van de ruimtelijke en maatschappelijke opgaves in Nederweert, door zoveel mogelijk gebruik te maken van doelstapeling.

Gebied

Dit project gaat over het gehele grondgebied van Nederweert, dit kan opgesplitst worden in meerdere deelgebieden. Denk daarbij aan agrarisch gebied, natuurgebied, randzone, woongebied en bedrijventerrein. Daarnaast kijken we ook naar de rol van Nederweert in haar omgeving, ook provincie overschrijdend.

Figuur 1: Route richting Omgevingsvisie

Doel

Het uiteindelijke doel van deze strategische aanpak is komen tot één Omgevingsvisie, met daarin ruimtelijke en maatschappelijke uitgangspunten en ontwikkelingen. Om dat doel te bereiken worden tussenproducten opgeleverd in de vorm van een gemeentebrede uitvoeringsagenda, gebiedsvisie (kwantiteit en visualisatie ten behoeve van overzicht) en gebiedsplan (kwaliteit). Met behulp van de Omgevingsvisie zijn we voorbereid om toekomstige fysieke en sociale opgaves goed integraal te laten landen in Nederweert. We ondervangen hiermee ad-hoc beleid. De op te leveren producten zijn weergegeven in figuur 1.

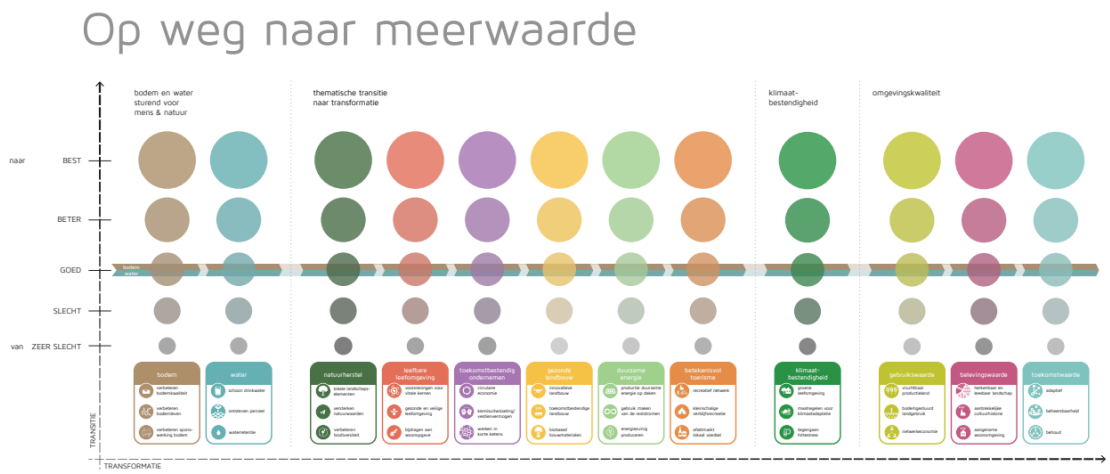
Gemeentebrede uitvoeringsagenda

Deze uitvoeringsagenda is een overzicht van alle opgaven waarmee Nederweert te maken heeft. Dit zijn Europese-, Rijks- of eigen opgaven. Van sommige opgaven is de ambitie voor Nederweert nog niet helder. In deze uitvoeringsagenda wordt daarom ook naar een differentiatie (kwantitatieve

keuzes) gestreefd, waarover college en raad later in het proces keuzes dienen te maken. Het ontwikkelen van de gemeentebrede uitvoeringsagenda vindt plaats in kwartaal 4 2024.

Gebiedsvisie
Basis voor de gebiedsvisie (=visualisatie) zijn de beide Omgevingsvisies, deze hebben een doorvertaling nodig. Voor het buitengebied van Nederweert is dit recent gebeurd in de vorm van het Inspiratiekader Vitaal Buitengebied. Ditzelfde kader is ook nodig voor de kernen en bedrijventerreinen. Op die manier ontstaat één strategische gebiedsvisie, overzichtstekening, waarin de vraag ‘wat wil ik waar’ en ‘wat kan waar’ centraal staat. Bij deze afweging is de impact op de leefbaarheid en het maatschappelijke voorzieningenniveau ook belangrijk om mee te nemen. De differentiatie (kwantitatieve keuzes) uit de uitvoeringsagenda wordt hierbij inzichtelijk gemaakt, zodat daarover door college en raad besluitvorming kan plaatsvinden. De gebiedsvisie dient regelmatig geactualiseerd te worden zodat er altijd een actuele overzichtskaart is van de gemeente waarop men in één oogopslag kan zien of plannen ruimtelijk en maatschappelijk passen in een gebied en hoe de aansluiting met de omgeving is. Daarmee wordt ingespeeld op de veranderende beleidscontext. Het ontwikkelen van de gebiedsvisie loopt van kwartaal 3 2024 tot en met besluitvorming in kwartaal 3 2026.

Gebiedsplan
Het gebiedsplan is een kwalitatieve, strategische uitwerking van de opgaves in de vorm van randvoorwaarden. Het waarderingsschema uit het Inspiratiekader Vitaal Buitengebied, figuur 2, vormt hiervoor de basis. In dit schema worden ruimtelijke, functionele en sociaal-maatschappelijke eisen integraal benaderd. Het aangevulde waarderingsschema maakt concreter waar bij plannen en verzoeken rekening gehouden moet worden, zodat ze een meerwaarde worden voor Nederweert. Dit kan zowel intern als extern gebruikt worden. College en raad nemen een besluit over dit product. Het ontwikkelen van het gebiedsplan vindt plaats in kwartaal 1 2025.

Figuur 2: Waarderingsschema

Op
basis van één Omgevingsvisie is het van belang aansluitend aan de slag te gaan met dit beleid: een ruimtelijk kwaliteitskader. Het kader bestaat in essentie uit twee delen:

1. een kaderstellend deel, waarin eerder genoemde omgevingswaarden worden vastgelegd;
2. een uitvoerend onderdeel, waarin beleidsregels worden opgenomen hoe praktisch uitvoering te geven aan de integrale benadering van de gestelde kaders.

1. Kaderstellend onderdeel:
Het ontbreekt momenteel aan éénduidige ruimtelijke ontwerpprincipes. Van belang is dat bij de nieuwe Omgevingsvisie éénduidige ontwerpprincipes worden geformuleerd. Bijvoorbeeld, groei met behoud van identiteit. Om hier uitvoering aan te geven zijn de op te stellen gebiedsvisies bouwstenen. Het ruimtelijk kwaliteitskader heeft als doel de ruimtelijke kwaliteit te beschermen en versterken door o.a. gewenste omgevingskwaliteiten vast te leggen. Denk hierbij aan landschappelijke, historische, stedenbouwkundige en esthetische waarden.

2. Uitvoerend onderdeel

Met het te ontwikkelen kader willen we aansluiten bij het motto van de Omgevingswet: ruimte voor ontwikkeling, waarborgen van kwaliteit. Het kader dient initiatiefnemers te helpen initiatieven zo goed mogelijk te laten passen bij de aanwezige waarden en kwaliteiten. Het inspiratiekader vitaal buitengebied is hier een eerste aanzet toe.

Kansen

Er komen veel opgaves op Nederweert af. De strategische aanpak benadert deze opgaves proactief, integraal en laat ze vervolgens in de ruimtelijke en sociale omgeving landen. Doelstapeling (in ruimte, sociaal en eventueel in tijd) dient hierbij uitgangspunt te zijn, om de beschikbare ruimte zo optimaal mogelijk in te zetten. Het draagt bij aan het verbeteren van de leefomgeving, het verhogen van de landschapskwaliteit, het stimuleren van de economische ontwikkeling en het versterken van de sociale cohesie. De strategische aanpak helpt om de toekomstige groei en ontwikkeling van Nederweert te sturen, waarbij rekening wordt gehouden met ecologische, economische, sociaal maatschappelijke en culturele aspecten. Door deze kansen te benutten, kan Nederweert zich verder ontwikkelen tot een duurzame, leefbare, klimaatrobuuste en economisch bloeiende gemeente.

Figuur 3: Proces strategische aanpak

Tijd

Het te doorlopen proces om te komen tot een één Omgevingsvisie is weergegeven in figuur 3. Per product is te zien wanneer, waarmee aan de slag wordt gegaan. Het is een globaal tijdspad om het proces te schetsen. Per product en per kwartaal is een nadere uitwerking van de planning nodig. Dit is afhankelijk van de resultaten uit het voorafgaande proces en de geaccordeerde product(en).

Aandachtspunten

- Werkdruk ambtenaren | Dit project vraagt inzet van de teams Ruimtelijke en Economische Ontwikkelingen, Openbare Ruimte en Duurzaamheid en Samenleving Sociaal. De verwachting is acht uur per week voor kernteamleden en vier uur per maand voor deelnemers aan het visieteam. Deze deelnemers komen grotendeels uit bovengenoemde teams. Voordat dit project kan starten dient de inzet van betrokken medewerkers als prioriteit benoemd te worden en met afspraken geborgd te zijn in de werkpakketten. In de bijlage is de eerste fase van het project nader uitgewerkt, daarmee kan de impact op de organisatie worden ingeschat.

- Inzet visieteam | Het visieteam zijn teamoverstijgende bijeenkomsten, waarin verdieping op actuele onderwerpen wordt gezocht. Dit team zal verbreed worden met extra disciplines en frequenter bij elkaar komen om input te genereren voor dit project. Dit is een efficiënte manier om informatie zo integraal mogelijk te doorgronden.
- Informatieavonden raad | Om de raad zo goed mogelijk te betrekken, zullen zij tussentijds bijgepraat worden. Dit kan in de vorm van een meedenkavond of een separate meedenkavond rondom dit project.
- Verkiezingen | De gemeenteraadsverkiezingen staan gepland voor maart 2026.
- Dynamisch proces | Dit project is niet volledig met alle details in kaart te brengen. Dat heeft te maken met de grootte en de complexiteit van het project. Het is daarom belangrijk aan het eind van iedere fase een go / no go moment in te plannen. Het voorafgaande proces kan daarbij geëvalueerd worden en voor aanpassingen in het vervolgproces zorgen. De go / no go wordt door opdrachtgever, opdrachtnemer en kernteam bepaald.

Kernteam

Het kernteam voor dit project moet bestaan uit een projectleider en vakambtenaren met verschillende disciplines, zoals: klimaat, sociaal domein, buitengebied, woningbouw, economie, aanhaking teams ORD en Ruimte en Wonen. De ambtelijk opdrachtgever draagt zorg voor deze formatie.

Naast het kernteam zijn ambtenaren uit meerdere teams van belang om input te leveren aan dit project. Zij worden betrokken bij het visieteam om informatie te verzamelen en zo integraal mogelijk te doorgronden.

Ook ontbreken er disciplines in huis die nauw betrokken moeten worden bij dit project. Denk daarbij aan een strateeg, ecoloog, gebiedsmakelaar, enz. Er wordt gekeken of ECGeo de functie van GIS-specialist op kan vangen gedurende dit project.

Visieteam

Het visieteam is een overlegstructuur om op integrale wijze actuele onderwerpen te behandelen. De deelnemers van het visieteam bestaan met name uit team REO, ORD en het sociaal domein. Om tot input te komen worden diverse werkvormen ingezet, die men op een andere manier over een onderwerp laat nadenken. Het visieteam heeft in dit project, per product een aanvullende en controlerende rol. Mogelijk wordt gedurende het project het visieteam uitgebreid met deelnemers uit andere teams. Denk daarbij aan handhaving of vergunning.

Communicatie en participatie

Rondom de totstandkoming van beide Omgevingsvisies heeft de nodige participatie plaatsgevonden, dat vormt een prima basis om te gebruiken. De gebruikelijke communicatievormen van de gemeente worden ingezet om te communiceren. Gedurende dit project zal aanvullende participatie nodig zijn. Hiervoor maakt het kernteam een stakeholdersanalyse, om op die manier alle partijen op het juiste moment te kunnen betrekken. Met name de vormen van participatie ‘laten weten’ en ‘laten meedenken’ uit de participatieladder worden ingezet. Digitale participatieopties van www.smarticipatie.nl/ worden overwogen om te gebruiken.

Financiën

Om te komen tot één Omgevingsvisie zijn middelen nodig. Deze middelen worden gedurende het proces ingezet in de vorm van inhuur van een extern bureau en uitvoeringsgeld voor onder andere zaalhuur, catering en het digitaliseren van de verschillende kaartlagen. Er zitten voldoende middelen in het budget van de Omgevingswet.

Opdrachtgever en opdrachtnemer

Bestuurlijk opdrachtgever | Wethouder Boris Meessen
Ambtelijk opdrachtgever | Namens MT Petra Philips
Projectleider | Yvonne Verstappen

Bijlage 1: Impact op organisatie voor 1e fase van het project

TO DO

September 2024

> Akkoord plan van aanpak
> Raad informeren middels RIB
> Kernteamoverleg | 12-9 / 30-9
> Teamoverleggen oktober plannen

Oktober 2024

> Verzamelronde uitvoeringsagenda opgaven per mail
> Teamoverleggen
- Openbare ruimte en duurzaamheid
- Ruimtelijke en economische ontwikkelingen
- Samenleving sociaal
- vergunning
- AJBZ

> Kernteamoverleg | 14-10 / 28-10

Inhoud teamoverleg
- Uitleg project
- Bestuderen tekening
- Ophalen agenda

November 2024

> Uitvoeringsagenda klaar
> College+
- Bestuderen tekening
- Bespreken agenda

> Kernteamoverleg | 11-11 / 25-11

December 2024

> 1e scenario's uitwerken door kernteam
> Visieteams inplannen Q1
=> kwaliteit, meerwaardeschema, disciplines
> Kernteamoverleg | 9-12
> tussentijds evaluatiemoment
=> go / no go door opdrachtgever, opdrachtnemer en kernteam